

Na osnovu člana 4. stav 1. Zakona o zaštiti od jonizujućih zračenja i o nuklearnoj sigurnosti („Službeni glasnik RS”, br. 36/09 i 93/12) i člana 17. stav 1. i člana 42. stav 1. Zakona o Vladi („Službeni glasnik RS”, br. 55/05, 71/05 – ispravka 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – US, 72/12 i 7/14 – US),

Vlada donosi

UREDBU **o utvrđivanju Programa nuklearne sigurnosti** **i bezbednosti**

Član 1.

Ovom uredbom utvrđuje se Program nuklearne sigurnosti i bezbednosti (u daljem tekstu: Program), koji je odštampan uz ovu uredbu i čini njen sastavni deo.

Član 2.

Programom iz člana 1. ove uredbe određuju se dugoročni planovi i ciljevi u vezi sa nuklearnim aktivnostima i sistem kontrole i fizičke zaštite nuklearnih objekata i nuklearnih materijala u skladu sa standardima i principima međunarodnih organizacija u ovoj oblasti, kao i preuzetim međunarodnim obavezama.

Član 3.

Ova uredba stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

05 broj 110-2670/2014-1
U Beogradu, 4. aprila 2014. godine

Vlada
Predsednik,
Ivica Dačić, s.r.

PROGRAM NUKLEARNE SIGURNOSTI I BEZBEDNOSTI

I. UVOD

Programom se određuju planovi i ciljevi u vezi sa sigurnošću i bezbednošću nuklearnih objekata i nuklearnih materijala, kao i sistem kontrole i fizičke zaštite nuklearnih objekata i nuklearnih materijala u skladu sa standardima i principima međunarodnih organizacija u oblasti nuklearne sigurnosti i bezbednosti, kao i preuzetim međunarodnim obavezama.

II. CILJEVI PROGRAMA

Ciljevi koje je potrebno ostvariti u vezi sa sigurnošću i bezbednošću nuklearnih objekata i nuklearnih materijala su:

- 1) potpisivanje, potvrđivanje i sprovođenje međunarodnih konvencija u oblasti nuklearne sigurnosti i bezbednosti;
- 2) održavanje regulatorne kontrole nad nuklearnim objektima, materijalima i aktivnostima prema međunarodnim standardima u ovoj oblasti;
- 3) određivanje strategije dekomisije istraživačkog nuklearnog reaktora RA i njena implementacija;
- 4) određivanje strategije korišćenja nuklearnog reaktora RB i njena implementacija;
- 5) saniranje stanja na lokaciji hidrometalurškog postrojenja Gabrovnica kod Kalne;
- 6) jačanje stručne baze u oblasti nuklearne sigurnosti i bezbednosti;
- 7) obezbeđivanje učešća javnosti i informisanje stanovništva.

1. Potpisivanje, potvrđivanje i sprovođenje međunarodnih konvencija u oblasti nuklearne sigurnosti i bezbednosti

Sprovođenjem pripremnih aktivnosti obezbediće se uslovi za potpisivanje, potvrđivanje ili primenu Konvencije o nuklearnoj sigurnosti, Zajedničke konvencije o sigurnosti isluženog nuklearnog goriva i o sigurnosti upravljanja radioaktivnim otpadom, Amandmana na Konvenciju o fizičkoj zaštiti

nuklearnih materijala i Dodatnog protokola uz Sporazum između SFRJ – Međunarodna agencija za atomsku energiju o primeni garantija u vezi sa Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja.

1.1. Konvencija o nuklearnoj sigurnosti

Potpisivanjem, potvrđivanjem i sprovođenjem Konvencije o nuklearnoj sigurnosti se postiže:

- 1) dostizanje i održavanje visokog nivoa nuklearne sigurnosti jačanjem pojedinačnih mera kao i kroz međunarodnu saradnju koja uključuje saradnju na tehničkom planu u oblasti sigurnosti;
- 2) uspostavljanje i održavanje mera zaštite u nuklearnim objektima s ciljem zaštite pojedinca, društva i životne sredine od štetnih efekata jonizujućih zračenja koji potiču od nuklearnih objekata;
- 3) preduzimanje mera za sprečavanje akcidenata sa radiološkim posledicama i ublažavanje posledica akcidenata ukoliko do njih dođe.

1.2 Zajednička konvencija o sigurnosti isluženog nuklearnog goriva i sigurnosti upravljanja radioaktivnim otpadom

Potpisivanjem, potvrđivanjem i sprovođenjem Zajedničke konvencije o sigurnosti isluženog nuklearnog goriva i o sigurnosti upravljanja radioaktivnim otpadom postiže se:

- 1) dostizanje i održavanje visokog nivoa sigurnosti u oblasti upravljanja isluženim nuklearnim gorivom i radioaktivnim otpadom jačanjem pojedinačnih mera kao i kroz međunarodnu saradnju koja uključuje saradnju na tehničkom planu u oblasti sigurnosti;
- 2) uspostavljanje i održavanje efektivne zaštite u svim fazama upravljanja isluženim nuklearnim gorivom i radioaktivnim otpadom od mogućih radioloških opasnosti tako da su pojedinci, društvo i životna sredina zaštićeni od štetnih efekata jonizujućih zračenja, sada i u budućnosti, na način da potrebe i ciljevi sadašnjih generacija ne ugroze životnu sredinu i zdravlje budućih generacija;
- 3) preduzimanje mera za sprečavanje akcidenata sa radiološkim posledicama i ublažavanje posledica eventualnih akcidenata ukoliko do njih dođe u svim fazama upravljanja isluženim nuklearnim gorivom i radioaktivnim otpadom.

1.3. Amandman na Konvenciju o fizičkoj zaštiti nuklearnih materijala

Potvrđivanjem amandmana na Konvenciju o fizičkoj zaštiti nuklearnih materijala postiže se:

- 1) preduzimanje mera za obezbeđenje većeg nivoa bezbednosti nuklearnih objekata i nuklearnih materijala radi sprečavanja krađa, sabotaza i drugih nedozvoljenih radnji;
- 2) preduzimanje mera za obezbeđenje većeg nivoa bezbednosti pri korišćenju, skladištenju i transportu nuklearnih materijala.

1.4. Dodatni protokol uz Sporazum između SFRJ – Međunarodna agencija za atomsku energiju o primeni garantija u vezi sa Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja

Republika Srbija je sukcesijom prihvatila ranije potvrđeni Sporazum između Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije i Međunarodne agencije za atomsku energiju o primeni garantija u vezi sa Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja („Službeni list SFRJ”, broj 67/73). Dodatni protokol uz Sporazum između SFRJ – Međunarodna agencija za atomsku energiju o primeni garantija u vezi sa Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja potpisan je 2009. godine i potrebno ga je potvrditi kako bi se primenjivao.

Potvrđivanjem i primenom Dodatnog protokola uz Sporazum između SFRJ – Međunarodna agencija za atomsku energiju o primeni garantija u vezi sa Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja postiže se jačanje i proširenje sistema kontrole dodatnim merama kako bi se obezbedila potpunija verifikacija po pitanju sprovođenja režima neproliferacije nuklearnog oružja.

2. Održavanje regulatorne kontrole nad nuklearnim objektima, materijalima i aktivnostima prema međunarodnim standardima u ovoj oblasti

S ciljem jačanja kontrole nad nuklearnim objektima i nuklearnim materijalima u Republici Srbiji formiraće se centralni registar nuklearnih objekata i nuklearnih materijala. Vođenje evidencije o nuklearnim objektima i nuklearnim materijalima se vrši u skladu sa Zakonom o ratifikaciji Sporazuma između SFRJ – Međunarodna agencija za atomsku energiju o primeni garantija u vezi sa Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja i Zakonom o zaštiti od jonizujućih zračenja i o nuklearnoj sigurnosti.

3. Određivanje strategije dekomisije istraživačkog nuklearnog reaktora RA i njena implementacija

Istraživački nuklearni reaktor RA je prestao sa radom 1984. godine. Treba doneti odluku o budućoj nameni zgrade istraživačkog reaktora RA, odrediti strategiju dekomisije i izvršiti procenu troškova dekomisije. Ovu odluku donosi Vlada Republike Srbije posle izvršenih analiza od strane javnog preduzeća osnovanog za upravljanje nuklearnim objektima u Republici Srbiji.

Moguće je izvršiti sanaciju stanja pojedinih delova reaktora RA kao što su VR bazeni za odlaganje tečnog otpada, bazeni i suvi bazen za odlaganje isluženog goriva u prostoriji 141 u zgradi reaktora RA i vruće ćelije reaktora RA. Aktivnosti na ovim objektima predviđene su projektima finansiranim od strane Evropske komisije.

4. Određivanje strategije korišćenja istraživačkog nuklearnog reaktora RB

Osnovna namena istraživačkog nuklearnog reaktora RB je da se koristi u istraživačke svrhe i za obrazovanje kadrova u oblasti nuklearne fizike i tehnike. Neophodno je doneti odluku o daljim pravcima i ciljevima razvoja i istraživanja u ovoj oblasti, definisati načine korišćenja reaktora RB, potrebe za modernizacijom sistema, potrebne kadrove i neophodna finansijska sredstva.

5. Saniranje stanja na lokaciji hidrometalurškog postrojenja Gabrovnica kod Kalne

Sve aktivnosti na lokaciji hidrometalurškog postrojenja Gabrovnica kod Kalne prekinute su sredinom šezdesetih godina 20-og veka. Neophodno je izvršiti potrebne analize lokacije i doneti odluku o daljoj upotrebi ovog prostora kako bi saniranje stanja lokacije moglo da otpočne, odluku o načinu uklanjanja opreme i materijala koji se još uvek tamo nalaze i izraditi plan sanacije lokacije.

6. Jačanje stručne baze u oblasti nuklearne sigurnosti i bezbednosti

U saradnji sa univerzitetima, naučnim institutima i ministarstvom nadležnim za prosvetu i nauku osmisliti će se i realizovati stručni programi specijalizacije u oblasti nuklearne sigurnosti i bezbednosti s ciljem povećanja broja visokoobrazovanih stručnih lica, odnosno povećanja kadrovske baze potrebne za sprovođenje planiranih aktivnosti u oblasti nuklearne sigurnosti i bezbednosti.

7. Obezbeđivanje učešća javnosti i informisanje stanovništva

Napraviće se i sprovođiti plan za informisanje stanovništva u saradnji sa ministarstvima nadležnim za prosvetu, nauku i zaštitu životne sredine o temama iz oblasti zaštite od jonizujućih zračenja i nuklearne sigurnosti.

Agencija za zaštitu od jonizujućih zračenja i nuklearnu sigurnost Srbije (u daljem tekstu: Agencija) i nosilac licence za obavljanje nuklearne aktivnosti na nuklearnim objektima dužni su da obezbede učešće javnosti u donošenju svih odluka vezanih za nuklearne aktivnosti, a koje se tiču uticaja tih aktivnosti na životnu sredinu.

III. PLANIRANE AKTIVNOSTI

Radi ostvarivanja navedenih ciljeva sprovodiće se sledeće aktivnosti:

- 1) potpisivanje, potvrđivanje i primena međunarodnih konvencija u oblasti nuklearne sigurnosti i bezbednosti;
- 2) održavanje regulatorne kontrole nad nuklearnim objektima, materijalima i aktivnostima prema međunarodnim standardima u ovoj oblasti;
- 3) određivanje strategije dekomisije istraživačkog reaktora RA;
- 4) određivanje strategije korišćenja istraživačkog reaktora RB;
- 5) saniranje stanja na lokaciji hidrometalurškog postrojenja Gabrovnica kod Kalne;
- 6) jačanje stručne baze u oblasti nuklearne sigurnosti i bezbednosti;
- 7) obezbeđivanje učešća javnosti i informisanje stanovništva.

1. Potpisivanje, potvrđivanje i primena međunarodnih konvencija u oblasti nuklearne sigurnosti i bezbednosti

S ciljem obezbeđivanja uslova za potpisivanje, potvrđivanje ili primenu Konvencije o nuklearnoj sigurnosti, Zajedničke konvencije o sigurnosti upravljanja radioaktivnim otpadom i potvrđivanje amandmana na Konvenciju o fizičkoj zaštiti nuklearnih materijala preduzeće se sledeće aktivnosti:

- 1) priprema tekstova konvencija i amandmana, obavljanje interne provere stručne terminologije i postizanje konsenzusa oko korišćenja stručnih termina;
- 2) pokretanje i sprovođenje postupaka potpisivanja konvencija i amandmana.

Radi stvaranja uslova za potvrđivanje Dodatnog protokola uz Sporazum između SFRJ – Međunarodna agencija za atomsku energiju o primeni garantija u vezi sa Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja, ispuniće se određene pretpostavke koje se odnose na poboljšanje administrativno-stručnih kapaciteta kako za obavljanje procedura pripreme osnovnog izveštaja, tako i za implementaciju tog protokola, koja podrazumeva angažovanje većeg broja resora, određivanje njihovih zadataka i uspostavljanje sistema njihove koordinacije.

Za realizaciju tog cilja sprovedeće se sledeće aktivnosti:

- 1) obuka kadrova za poslove popisa objekata, opreme i materijala koji podležu obavezama iz Dodatnog protokola uz Sporazum između SFRJ – Međunarodna agencija za atomsku energiju o primeni garantija u vezi sa Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja;
- 2) priprema prethodnog popisa objekata, opreme i materijala koji podležu obavezama iz Dodatnog protokola uz Sporazum između SFRJ – Međunarodna agencija za atomsku energiju o primeni garantija u vezi sa Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja;
- 3) priprema Predloga zakona o potvrđivanju Dodatnog protokola uz Sporazum između SFRJ – Međunarodna agencija za atomsku energiju o primeni garantija u vezi sa Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja i podnošenje Narodnoj skupštini na usvajanje;
- 4) priprema teksta Početne deklaracije koja proizlazi iz Dodatnog protokola uz Sporazum između SFRJ – Međunarodna agencija za atomsku energiju o primeni garantija u vezi sa Ugovorom o neširenju nuklearnog oružja sa popisom objekata, opreme, materijala i aktivnosti koji podležu obavezama.

2. Održavanje regulatorne kontrole nad nuklearnim objektima, materijalima i aktivnostima prema međunarodnim standardima u ovoj oblasti

S ciljem jačanja kontrole nad nuklearnim objektima i nuklearnim materijalima u Republici Srbiji formiraće se elektronska baza podataka – registar nuklearnih objekata i nuklearnih materijala. Aktivnosti koje se preduzimaju s ciljem formiranja registra nuklearnih objekata i nuklearnih materijala su:

- 1) ispunjenje tehničkih uslova za formiranje i održavanje elektronske baze podataka;
- 2) nabavka potrebnog softvera;
- 3) ispunjenje uslova bezbednosti opreme i podataka registra;
- 4) povezivanje potrebnih institucija na registar;
- 5) unošenje potrebnih podataka u registar.

3. Određivanje strategije dekomisije istraživačkog reaktora RA

Dekomisija istraživačkog reaktora RA sprovedeće se s ciljem povećanja nuklearne sigurnosti i bezbednosti u Republici Srbiji. Za realizaciju izrade strategije dekomisije istraživačkog reaktora RA preduzeće se sledeće aktivnosti:

- 1) izrada plana dekomisije sa analizom mogućih opcija;
- 2) procena materijalnih sredstava potrebnih za dekomisiju;
- 3) određivanje strategije dekomisije;
- 4) određivanje vremenskog okvira za obavljanje dekomisije;
- 5) izrada neophodne dokumentacije za dobijanje licence za trajni prestanak rada i dekomisiju;
- 6) izrada plana sanacije stanja pojedinih delova reaktora RA predviđenih IPA projektima i to: VR bazenima za odlaganje tečnog otpada, bazenima i suvom bazenu za odlaganje isluženog goriva u prostoriji 141 u zgradi reaktora RA i vrućim ćelijama reaktora RA;

7) izrada neophodne dokumentacije za obavljanje sanacije stanja na navedenim delovima reaktora RA.

4. Određivanje strategije korišćenja nuklearnog reaktora RB

S ciljem određivanja strategije korišćenja nuklearnog reaktora RB potrebno je sprovesti sledeće aktivnosti:

- 1) određivanje načina korišćenja nuklearnog reaktora RB i identifikacija institucija zainteresovanih za njegovo korišćenje;
- 2) izrada studije izvodljivosti o modernizaciji i unapređenju sistema bitnih za sigurnost i bezbednost reaktora;
- 3) priprema inicijalnog plana dekomisije reaktora.

5. Saniranje stanja na lokaciji hidrometalurškog postrojenja Gabrovnica kod Kalne

U cilju saniranja stanja na lokaciji hidrometalurškog postrojenja Gabrovnica kod Kalne potrebno je izvršiti karakterizaciju opreme i materijala koji se još uvek tamo nalaze u cilju donošenja odluke o načinu njihovog uklanjanja i izraditi plan sanacije lokacije.

Odluku o daljem statusu postrojenja donosi Vlada na osnovu plana sanacije koji izrađuje javno preduzeće osnovano za upravljanje nuklearnim objektima u Republici Srbiji, a odobrava Agencija. Za ove aktivnosti su neophodna finansijska sredstva koja će biti definisana nakon što budu poznati rezultati karakterizacije i urađen plan sanacije.

6. Jačanje stručne baze u oblasti nuklearne sigurnosti i bezbednosti

S ciljem jačanja stručne baze u oblasti nuklearne sigurnosti i bezbednosti preduzeće se sledeće aktivnosti:

- 1) priprema programa specijalizacije u oblasti nuklearne sigurnosti i bezbednosti;
- 2) priprema programa stručnih praksi za studente u ustanovama čiji je osnivač Republika Srbija, a čija delatnost je povezana sa nuklearnim tehnologijama;
- 3) opremanje fakulteta sa potrebnom laboratorijskom opremom i softverom.

7. Obezbeđivanje učešća javnosti i informisanje stanovništva

U cilju informisanja stanovništva o svim pitanjima iz oblasti nuklearne sigurnosti koja su od interesa za širu društvenu zajednicu preduzeće se sledeće aktivnosti:

- 1) priprema plana i programa za informisanje stanovništva;
- 2) priprema edukativnih materijala u vidu brošura, postera i veb stranica.

Agencija i nosilac licence za obavljanje nuklearne aktivnosti na nuklearnim objektima obezbediće učešće javnosti u donošenju svih odluka vezanih za nuklearne aktivnosti a koje se tiču uticaja tih aktivnosti na životnu sredinu organizovanjem javnih rasprava u skladu sa zakonom.

IV. SISTEM KONTROLE NUKLEARNIH OBJEKATA I NUKLEARNIH MATERIJALA

Sistem kontrole nuklearnih objekata i nuklearnih materijala u Republici Srbiji sprovodi se od strane Agencije i ministarstva nadležnog za poslove nuklearne sigurnosti i upravljanja radioaktivnim otpadom.

Sistem kontrole nuklearnih objekata i nuklearnih materijala se odnosi na nuklearne objekte i nuklearne materijale na teritoriji Republike Srbije, a sistem se sastoji od:

- 1) mera koje se preduzimaju radi obezbeđivanja sigurnosti i bezbednosti nuklearnih objekata i nuklearnih materijala, mera zaštite od oštećenja nuklearnih objekata i mera zaštite od oštećenja ili krađe nuklearnih materijala pri svim postupcima u vezi sa nuklearnim aktivnostima i radijacionim delatnostima;
- 2) kontrole procedura i postupaka od strane Agencije prilikom preduzimanja nuklearnih aktivnosti od strane nosilaca licence za obavljanje nuklearnih aktivnosti;
- 3) kontrole izveštaja o sigurnosti i druge dokumentacije koja se odnosi na sigurnost i bezbednost nuklearnih objekata i nuklearnih materijala i kontrola sprovođenja tih akata od strane Agencije;

- 4) kontrole monitoringa radioaktivnosti u nuklearnim objektima i u okolini nuklearnih objekata;
- 5) kontrole evidencija koje vode korisnici o nuklearnim objektima i nuklearnim materijalima u skladu sa ratifikovanim međunarodnim ugovorima.

V. SISTEM FIZIČKE ZAŠTITE NUKLEARNIH OBJEKATA I NUKLEARNIH MATERIJALA

Mere bezbednosti i fizičke zaštite nuklearnih objekata i nuklearnih materijala primenjuje i sprovodi javno preduzeće osnovano za upravljanje nuklearnim objektima i korisnici nuklearnih objekata i nuklearnih materijala na osnovu Zakona o ratifikaciji Konvencije o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala („Službeni list SFRJ – Međunarodni ugovori”, broj 9/85) i zakona i podzakonskih akata kojima se reguliše ova materija.

Javno preduzeće osnovano za upravljanje nuklearnim objektima u Republici Srbiji i korisnici nuklearnih objekata i nuklearnih materijala, radi efikasne primene sistema fizičke zaštite nuklearnih objekata i nuklearnih materijala primenjuju sledeće mere fizičke zaštite:

- 1) zaštita od krađe nuklearnog materijala pri svim postupcima u vezi sa nuklearnim aktivnostima i radijacionim delatnostima i mere za otkrivanje i lociranje nedostajućeg ili ukradenog nuklearnog materijala;
- 2) zaštita nuklearnog materijala i nuklearnog objekata od sabotaze i mere za olakšavanje i umanjivanje eventualnih radioloških posledica sabotaze;
- 3) uspostavljanje, primena, potvrđivanje i održavanje odgovarajućeg režima fizičke zaštite nuklearnih objekata i nuklearnih materijala pri svim postupcima u vezi sa nuklearnim aktivnostima;
- 4) upotreba metodologije analize i upravljanja rizicima radi smanjenja pretnji i unapređenja efektivnosti i efikasnosti sistema fizičke zaštite i radi smanjivanja potencijalnih štetnih posledica u vezi sa nuklearnim aktivnostima;
- 5) uspostavljanje i primena sistema kontrole kvaliteta radi ispunjenosti specifičnih uslova i zahteva pri obavljanju aktivnosti u vezi sa fizičkom zaštitom nuklearnih materijala i nuklearnih objekata.